

Все для фронту! Все для перемоги!

120-міліметровий полковий міномет

ФРОНТОВІ ЗІРНИЦІ

10 січня 1944 року Червоноармійська газета №1

Визволителі Дубровиці

У ніч на 10 січня 1944 року частини 397 Сарненської стрілецької дивізії 1-го Українського фронту спільно з партизанськими з'єднаннями В.А. Бегми та О.М. Сабурова визволили Дубровицю від німецько-фашистських загарбників. Зазначу, що Столін, який за 44 км від Дубровиці, звільнено через пізніше - 8 липня 1944 року.

Формувалась дивізія недалеко від Волги у грудні 1941 року у складі: 446, 447, 448 стрілецьких і 1015 артилерійських полків.

Дивізія вела основні бої за пункти: о. Селігер, Стара Руса, Рамушево, Цеміно, Піддор'я, Холм, Новосіль, Орел, Гомель, Рогачев, Коростень, У Рівненській області були визволені Сарни, Дубровиця, Висоцьк; а також Столін, Давид-Городок, Лунінець, Пінськ, Варшава, Берлін.

Пройшовши шлях від Волги до Ельби, особливо відзначилися її воїни в боях за визволення Сарн. За мужність і відвагу дивізії присвоєно найменування Сарненської.

Звільняючи Дубровицю, героїзм і мужність проявили воїни багатьох національностей. Серед них – двічі Герой Радянського Союзу українець Степан Слизарович Артеменко, чие ім'я носить одна з міських вулиць; Герой Радянського Союзу, почесний громадянин міста, росіянин Андрій Тимофійович Макаров; Герой Радянського Союзу, білорус Павло Миколайович Буйневич; Герой Радянського Союзу Овсяников Микола Іванович, командир дивізії Андонев Микола Федорович та його дружина Ніна Дмитрівна – майор медслужби та багато інших.

Зі спогадів Буйневича Павла Миколайовича:
«Це було 9 січня 1944 року 447 стрілецького полку, 397 дивізії була поставлена задача звільнити Дубровицю від фашистських

дився в 30 км від м. Дубровиці. Наша задача полягала в тому, щоб зайти в тил ворога, адже потрібно було обрізати шлях до відступу в зв'язку з тим, що на станції було багато фашистських ешелонів майна і боєприпасами. Командир партизанського загону Сабуров попросив, щоб в його розпорядженні було виділено зняття для знищення вогневих точок фашистів. Для виконання цієї задачі командування направило в розпорядження партизанського загону мінометну службу. В той час я був командиром 76 мм гармати. Потрібно було звільнити станцію Дубровиця і місто. Цілу ніч ми просувався в тил ворога і тільки на ранок були на місці призначення (800 метрів від станції).

Коли перший ешелон почав відходити від станції Дубровиця в напрямку до станції Лунінець, мені було наказано знищити потяг. Я наказав своєму мінометнику бити по ешелону. З цим завданням на відмінно справився рядовий Семилук Микола. Після цього німці відкрили вогонь. Але побачивши, що партизани піднялись в атаку, кинулись тікати. На звільненій станції було багато майна, боєприпасів, залишених німцями. Коли я з партизаном ввірвалися до чергового станції, там знаходився генерал німецької армії. Ми його обеззброїли і доставили до командира партизанської бригади. Населення зустрічало наших воїнів хлібом і сіллю. Таке відношення з боку жителів допомагало нам і далі бити фашистську армію. Теплий прийом нашого народу надихав воїнів на нові героїчні подвиги. В місті палали пожежі і ми охороняли його до вечора, поки не підійшли війська 447 полку. Вже в наступний день ми стали звільняти населені пункти вашого району».

В знак глибокої вдячності за життя пожертвуване солдатами

Світ перевертався, а в поліському селі Лютинськ життя текло розміреною чередою. У листопаді, в сім'ї хліборобів Степана Петровича та Устини Тихонівни Шинкар сталася радісна подія - народився син, якого назвали Василем.

Дитинство на Поліссі проходило в роботі та турботі. Кожна дитина мала обов'язки від того часу, як перелазила через поріг - доглядали менших за себе, допомагали батькам до господарству, пасли телят, корів, волів. А ближче до зими, коли всі справи завершені, можна було і до школи. На той час, у селі була добротна цегляна школа, яку почали будувати ще до Першої світової війни. Навчали в школі польською мовою вчителі-поляки. З предметів була арифметика, польська мова, малювання, ін... Закінчивши чотири класи, Василь почав освоювати хліборобську професію – допомагав батькам.

Одружившись у 1938 році з Коркош Іриною Степанівною треба було дбати про свою сім'ю. Довелося самостійно працювати на своєму полі, вирощувати жито, картоплю, капусту, інші культури. У 1939 році прийшла на західноукраїнські землі радянська влада. А 22 квітня 1941 року Висоцьким райвійськоматом Столінського повіту Василя Степановича Шинкаря призвали на дійсну строкову службу до армії. Службу проходив у м. Курськ (Росія) в 2-му мінометному батальйоні 526-го артилерійського полку. Мінометнику необхідно вміти добре рахувати, писати, орієнтуватися на місцевості, а це Василь умів добре – вчився колись старанно.

Служити - справа нелегка, але чоловіча. Не злякався Василь випробувань. До дисципліни привчений з дитинства, працювати не лїнився, труднощів не боявся, науку військовою освоював старанно. За дружиною і батьками та рідною стороною тужити було ніколи – справ було багато: військова наука – річ не проста. Неспокійний був час, відчувалась тривога. Аж і справді, рівно за два місяці, як призвали в армію, пронеслася страшна звістка – війна! Нікому не хотілося в це вірити, думали провокація, помилка, неточність... А вже для багатьох життя тільки починалося.

22 червня 1941 року Фашистська Німеччина, без оголошення війни напала на Радянський Союз. Ударні сили вермахту рвалися на схід. Вже на четвертий день боїв 526 артилерійський полк перекинули на Центральний фронт. Там під Брянськом (Росія) у складі батальйону 120-міліметрових мінометів 86 дивізії 19 армії і зустрів ворога Василь Шинкар. Вже за два тижні полк змушений помінати дислокацію, і відступати під Смоленськ, де веде кровопролитні, затяжні бої (10 липня 1941 – 10 вересня 1941). Після втрати Смоленська полк відходить до м. Вязьма (Московська область) і займає оборону на рубежі річки Десна біля села Васильєве. Відступати далі нікуди. На підступах до Москви готується оборонна лінія по Можайському шоссе.

Був страшний бій. Розриви мін, снарядів, свист куль, вогонь, дим, гуки командирів і крики пораниених – все зливалось в один протяжний несамовитий звук. Батарея 120-міліметрових мінометів вела вогонь, не зважаючи на розриви ворожих снарядів. Один з них розірвався неподалік і вивів з ладу міномет, а наш земляк отримав важке поранення в голову і легке в ногу. Через деякий час його, засипаного землею, відкопали. Тоді загинуло багато побратимів, але і багато ворогів.

була поставлена задача звільнити Дубровицю від фашистських загарбників. В цьому районі діяла партизанська бригада Сабурова. Командир партизанської бригади звернувся з проханням звільнити місто від окупантів разом з 447 полком. Фронт знахо-

В знак глибокої вдячності за життя пожертвуване солдатами, в ім'я перемоги, громадськістю міста Дубровиці було вирішено відкрити пам'ятник Олександрі Пилиповичу Щанкіну – кавалеристу мінометної обслуги 447 полку, який загинув у нашому краї.

Тоді загинуло багато побратимів, але і багато ворогів.

На річці Десна 526 полк і залишки 16, 19, 20, 24, 32 армій потрапили в оточення, але продовжували чинити опір і не припиняли спроб вирватися з оточення. Радянські війська надовго скували навколо себе ударні сили ворога і тим самим затримали його подальший наступ.

Проте відрізані від основних сил, без зв'язку, продовольства і боєприпасів близько 688 тисяч солдат і офіцерів потрапили в полон. Важко пораненим потрапив у полон і командувач 19-ї армії генерал-лейтенант Лукін.

Полонених повезли залізницею до Німеччини у фільтраційний табір м. Торгау, для реєстрації, а згодом відправили на шахту «Ванеайкель», де змушували працювати на холоді голодними по кілька діб. Будучи в полоні, Василь Шинкар не скорився, трічі втік, але його на кордоні ловили і знову повертали назад.

Війну закінчив у Дортмунді (Боруссія). Оскільки був призваний до війни, але тривалий час перебував у полоні, то після війни продовжив службу у своїй частині, звідки забирали на фронт. Після демобілізації повернувся у рідні краї, до своєї родини. За військові заслуги нагороджений багатьма орденами і медалями.

Україна, по якій двічі прокотився фронт – із заходу на схід і зі сходу на захід – лежала в руїнах. Багато друзів, родичів, знайомих не повернулося з війни додому. Хтось поліг у боях, хтось загинув у торах. Тому треба було підіймати господарство, відновлювати втрачене і працювати, працювати і ще раз працювати...

За невтомну працю і високі показники неодноразово нагороджений медаллю «Ветеран праці», грамотами та відзнаками, а головне залишив після себе на землі добрий слід.

Ордени і медалі, які отримав ветеран, стали священними реліквіями його родини. Це – найдорожчий скарб, який вона має.

Рух Опору на наших землях: шляхами нескорених

22 червня 1941 року віроломним нападом фашистської Німеччини на Радянський Союз розпочалася найбільша в історії за своїм масштабом війна.

За чотири роки війни населенню села Лютинськ довелося натерпітись великого горя і понести тяжкі втрати. Вже на десятий день війни, 2 липня 1941 року, в с. Лютинськ вдерлись фашистські окупанти. Настали чорні дні окупації. Німці одразу ввели у селі «новий порядок». У третій рейх сільська громада мусила здавати худобу, хліб, яйця, молоко та інші продукти. 35 молодих людей з нашого села було вивезено на примусові роботи у Німеччину. Двоє з них захворіли на туберкульоз і були спалені живцем у крематорії, а три пропали безвісти.

На окупованих землях, зокрема, і в с. Лютинськ, швидко розвивався Рух Опору. Рух Опору на території села мав два напрямки - це червоні партизани та українські повстанці.

Партизанський рух у нашому краї здобув широку підтримку місцевого населення, тому бурхливо розвивався. Весною 1942 року висоцький дільничий міліціонер М.Н. Мисюра очолив місцевий партизанський загін, в який входили партизани з сіл Висоцьк, Вербівки, Бродець, Тумень, а також із Лютинська.

В грудні 1942 року в Висоцькому районі побував партизанський загін А.П. Бринського. Перелічені партизанські загопи та загопи з сусідніх районів увійшли в 1943р. в партизанське з'єднання, очолюване В.А. Бегмою. Довгий час штаб з'єднання знаходився в с. Озерськ та у с.Велюнь.

Місцеві партизани завдавали значні удари по ворогу. Так, 8 січня 1943 року було разгромлено німецький гарнізон у Висоцьку. В липні 1943 року партизани висадили в повітря залізничний міст на стратегічній лінії Сарни-Лунінець, пустивши під укіс три ешелони з живою силою та військовою технікою ворога. Знищили продовольчий склад і багато інших об'єктів ворога. Село Лютинськ у період війни вважалося важливим опорним і стратегічним пунктом у розгортанні партизанського руху. Зокрема, через наше село пролягала законспірована дорога від Зарічного на

Лунінець. Саме біля урочища «Дуби», навпроти села Велюнь, досить часто переправлялися партизани на бойові завдання до залізниці.

Активними учасниками сільського партизанського підпілля були: Попенко Юхим Кирилович, Волошин Трохим Мартинович, Волошин Михайло Трохимович. Безпосередньо перебували в партизанах: Ліщук Йосип Миколайович, Попенко Наум Кирилович, Берестень Артем Данилович, Борсук Павло та багато інших.

Особливо яскраву і пам'ятну сторінку історії нашого села займає бій 5 вересня 1943 року. Він відбувся на околицях села (сучасний так званий Хутір) між загоном партизан та фашистами. Про цю подію відомо дуже багато із свідчень очевидців та з книги В.А. Бегми «Шляхами нескорених».

Великий загін партизан на чолі з В.А. Бегмою, проводячи рейд у напрямку Лунінця, зробив у лісі поблизу с.Лютинськ привал. Передовий загін разом із командиром пішли провідати село. У цей час із Століна в Дубровицю їхала колона автомашин з німцями та боєприпасами. Німці, побачивши розвідгрупу партизан, зупинилися та атакували її. Розвідгрупа партизан відступила.

За свідченнями жителів села, Ліщук Никон Йосипович зупинив В.А. Бегму і просив не залишати село непризволяще, оскільки жителів села могли б жорстоко покарати за допомогу партизанам. Командир заспокоїв чоловіка, навіть надав йому зброю, щоб той допоміг партизанам. Дід Никон справді на час бою залишився біля партизан, допоміг зорієнтувати їх бойові дії в умовах села.

Чисельна перевага була на боці партизан. Свідки бою повідомили, що було вбито 40 німців, 3 взято в полон. Партизани захопили багаті трофеї. З боку партизан загинуло троє та 10 чоловік було поранено. Їх тіла були захоронені поблизу села, але в 1946 році їх було перепоховано в братській могилі в с. Висоцьк.

В.А. Бегма в книзі «Шляхами нескорених» з вдячністю згадує наших односельчан, які допомогли партизанам. Діда Никона називає справжнім героєм.